

Pētījums tiek izstrādāts Norvēģijas finanšu instrumenta līdzfinansētā projekta Nr.4.3.-24/NFI/INP-002 "Latvijas plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību teritoriālās attīstības plānošanas kapacitātes palielināšana un attīstības plānošanas dokumentu izstrādāšana" ietvaros

Izglītības un veselības aprūpes pakalpojumu klāsta izvērtējums atbilstoši apdzīvojumam

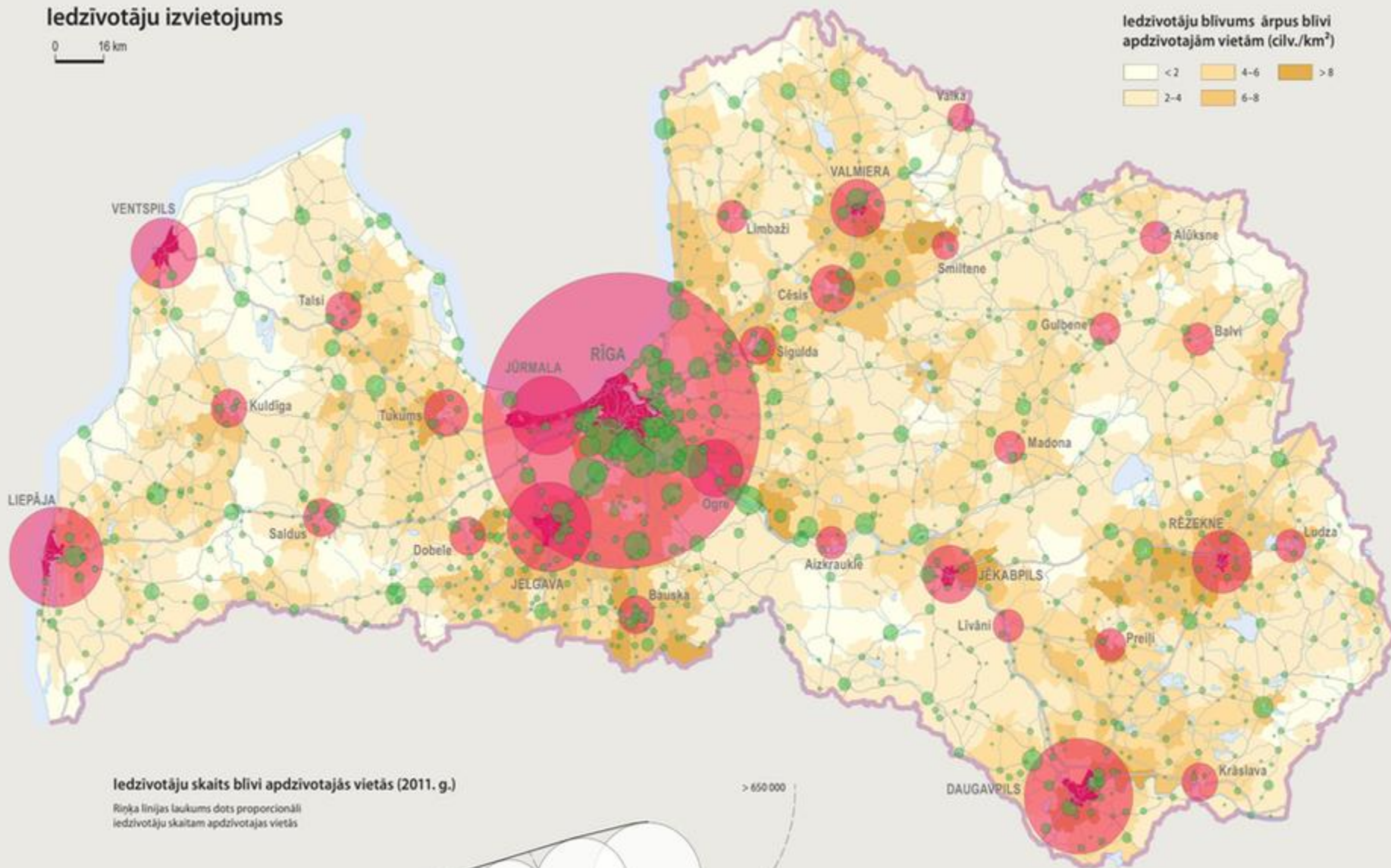

15.01.2015.
Jānis Turlajs

ledzīvotāju izvietojums

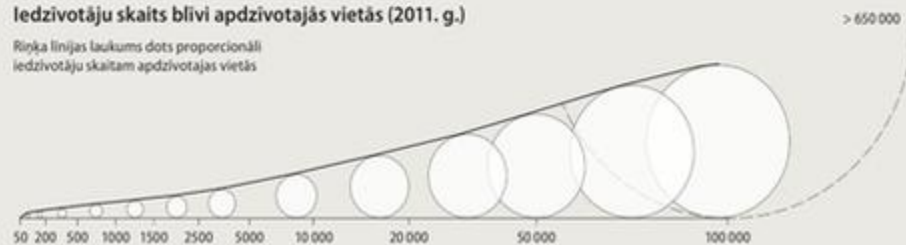
0 16 km

ledzīvotāju blīvums ārpus blīvi
apdzīvotajām vietām (cilv./km²)

ledzīvotāju skaits blīvi apdzīvotajās vietās (2011. g.)

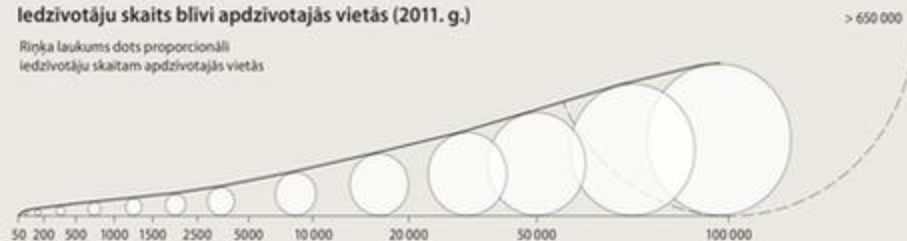
Rīnka līnijas laukums dots proporcionāli
ledzīvotāju skaitam apdzīvotajās vietās

ledzīvotāju izvietojums Rīgas plānošanas reģionā

ledzīvotāju skaits blīvi apdzīvotajās vietās (2011. g.)

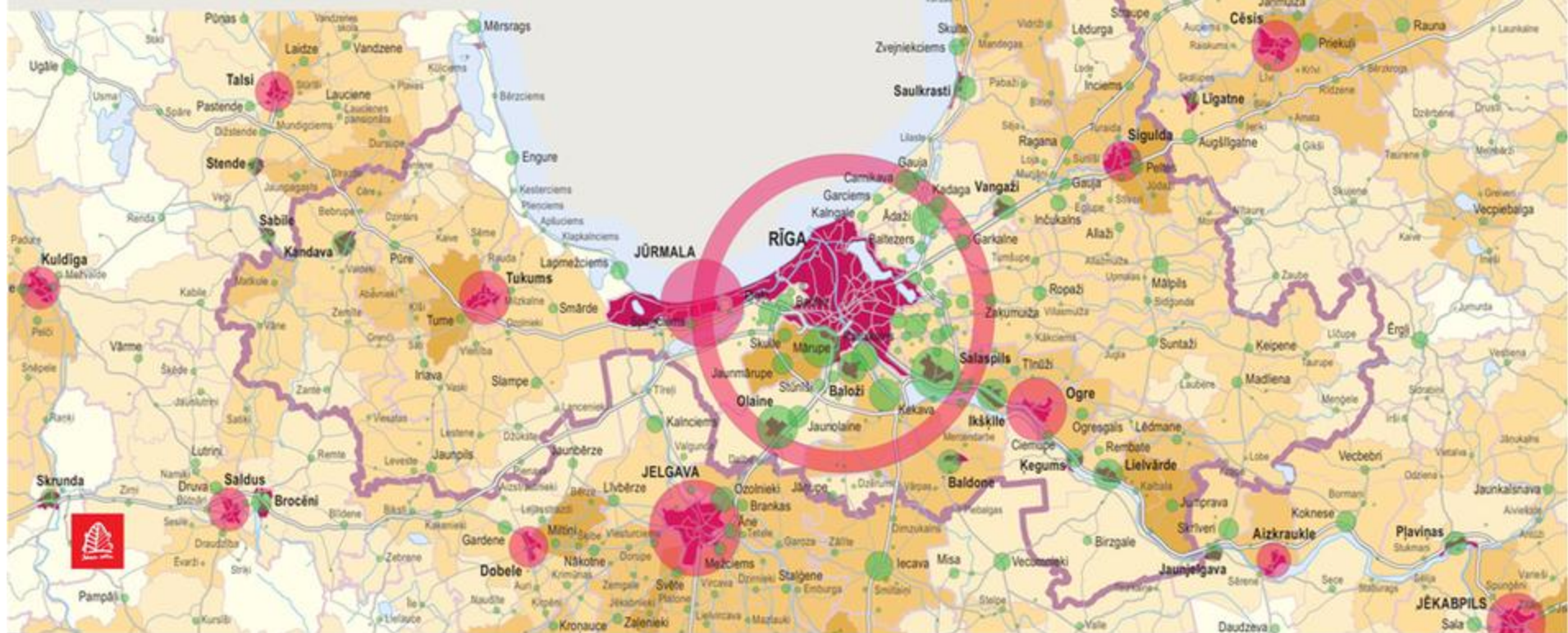
Rīnķa laukums dots proporcionāli
ledzīvotāju skaitam apdzīvotajās vietās

Regionālās nozīmes atbilstības centrs
Cita blīvi apdzīvota vieta ar vairāk nekā 50 ledzīvotājiem
Pilsētas teritorija

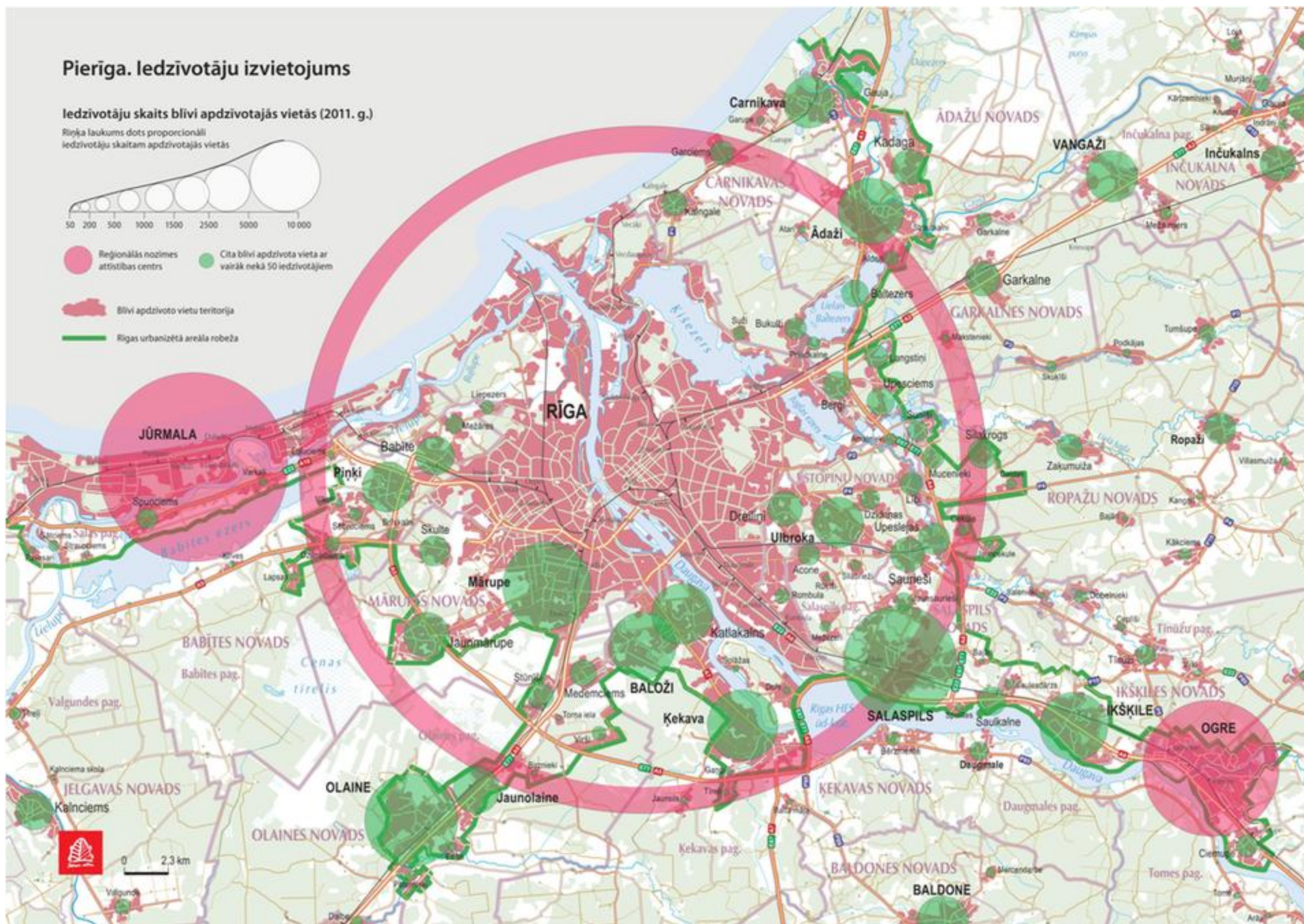
ledzīvotāju blīvums ārpus blīvi apdzīvotajām vietām (cilv./km²)

<2 2-4 4-6 6-8 >8

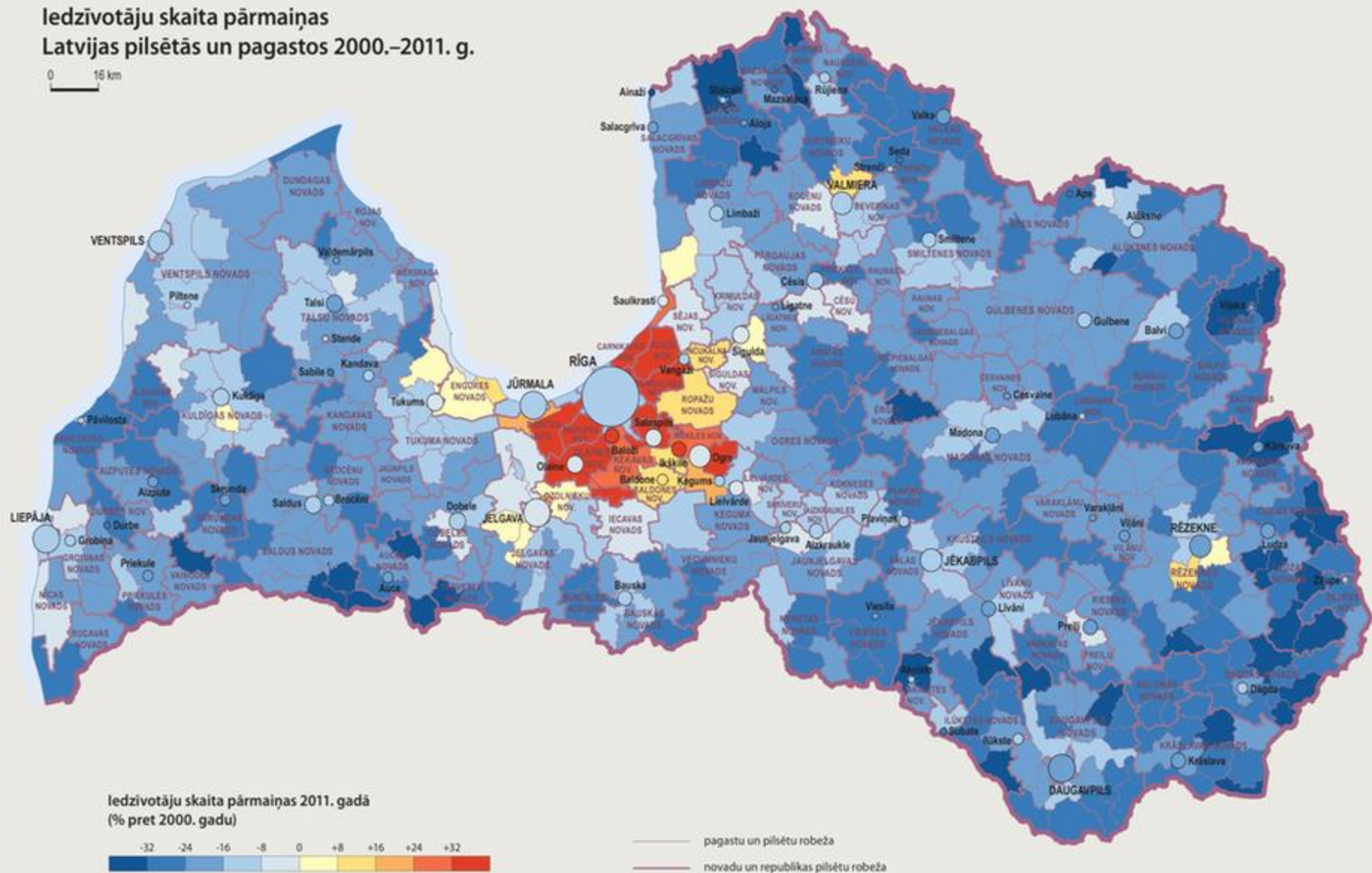
iedzīvotāju skaits blīvi apdzīvotajās vietās (2011. g.)

 Reģionālās nozīmes attīstības centrs
 Cita blīvi apdzīvota vieta ar vairāk nekā 50 iedzīvotājiem
 Blīvi apdzīvoto vietu teritorija
 Rīgas urbanizētā areāla robeža

iedzīvotāju skaita pārmaiņas Latvijas pilsētās un pagastos 2000.–2011. g.

0 16 km

Galvenās migrācijas plūsmas pēc 2000. g.

0 260 km

ATLANTIJA
OKEĀNS

KANĀDA
20 000–30 000
ASV

PORTUGĀLE
SPĀNIJA

VENECUĒLA

ĪRIJA
30 000–40 000
LIELBRITĀNIJA
70 000–80 000
NĪDERLANDE
BELGIJA
VĀCIJA
16 000–20 000
FRANCIJA
LUKSEMBURGA
ŠVEICE
AUSTRIJA
ITĀLIJA
GRIEKIJA

ISLANDE
NORVĒGIJA
ZVIEDRIJA
SOMIJA
Ālandu s-s (SOMIJA)

16 000–20 000

repatrianti (personas, kuras atgriežas savā etniskajā dzimtenē)

Baltkrievija

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

Volga

Ukraina

Moldova

Gruzija

Āfrika

Ārpus Eiropas

Volga

Dņepra

Donava

Kaspijs jūra

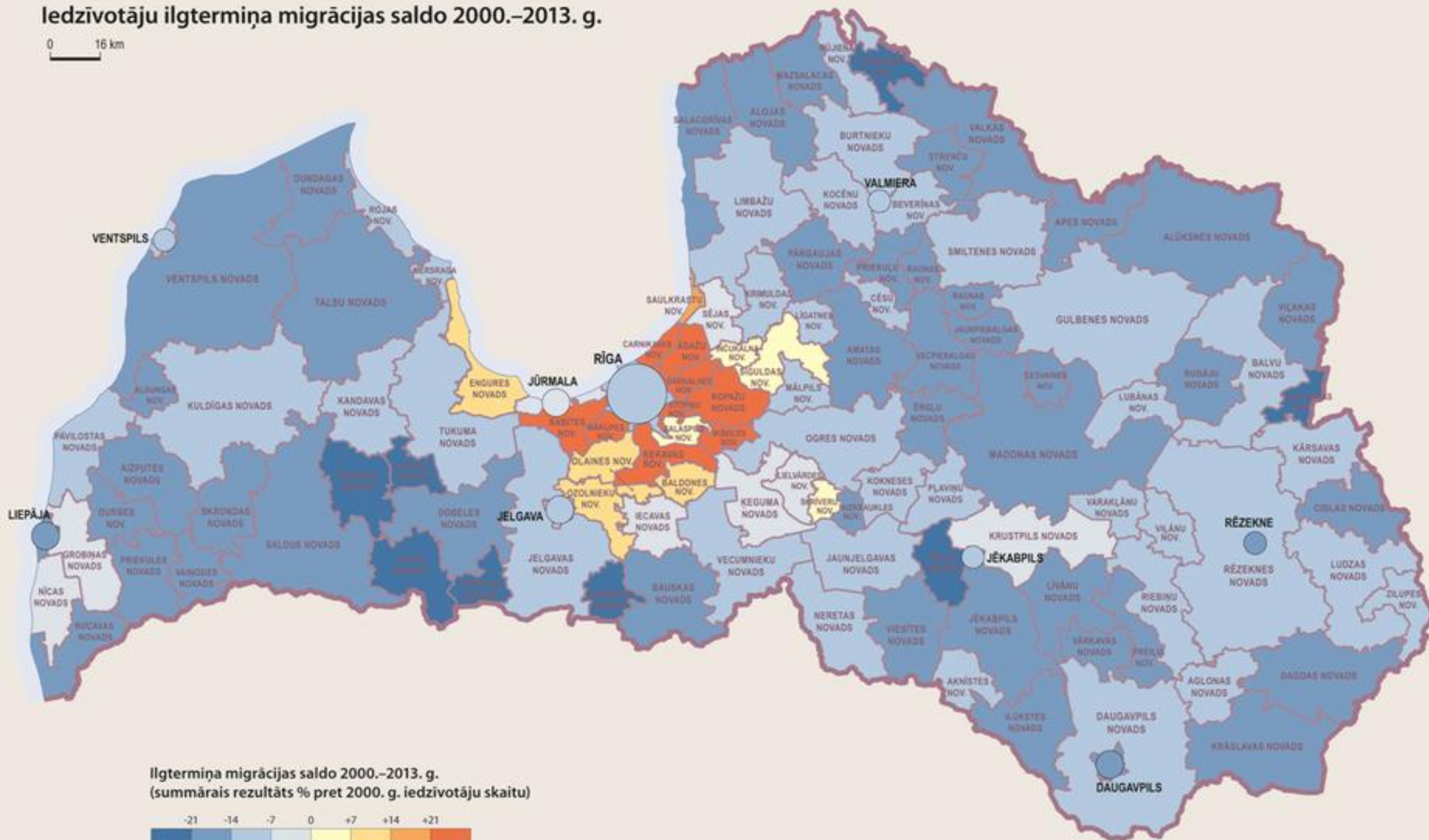
Volga

Ukraina

Moldova

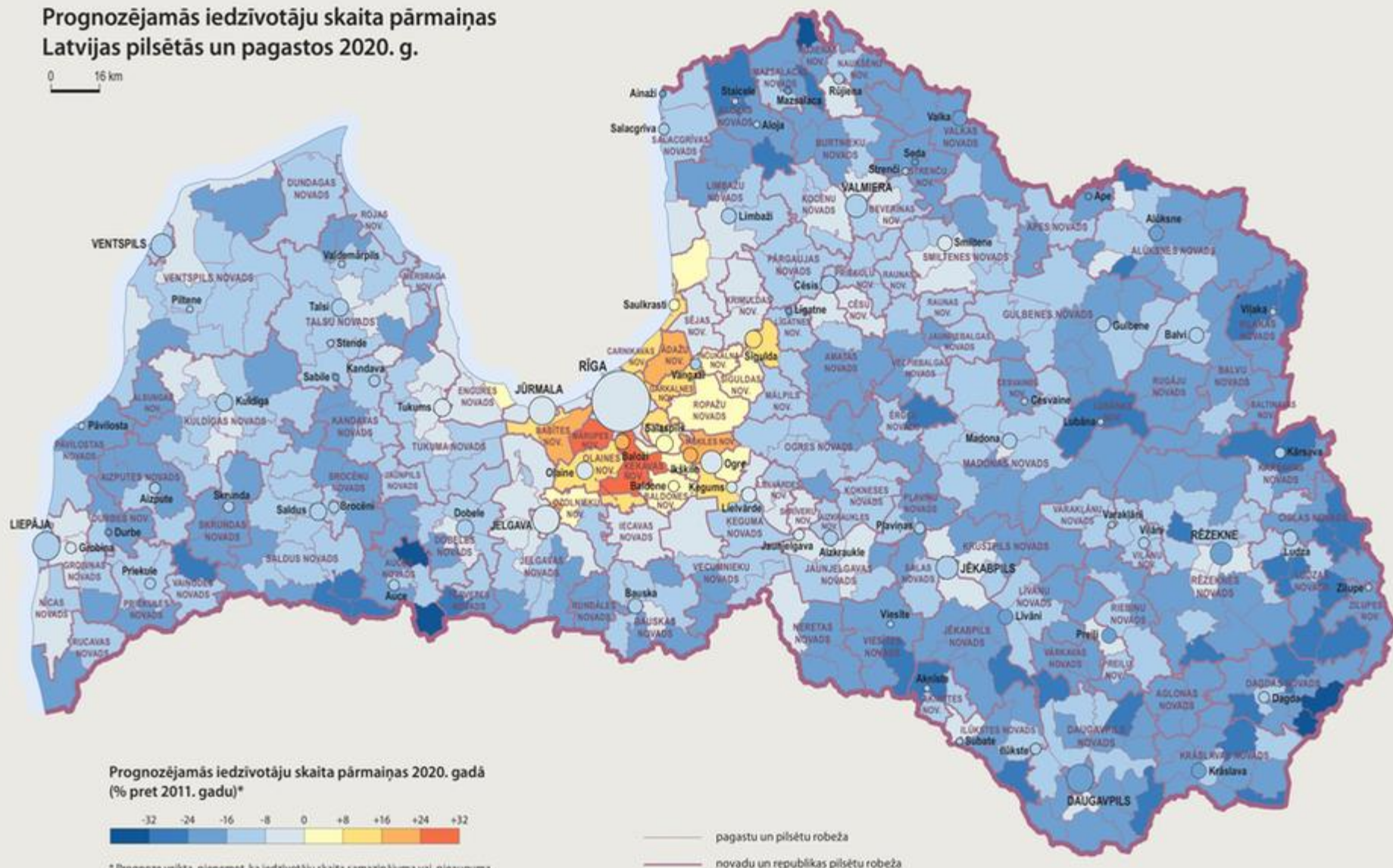
Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas saldo 2000.–2013. g.

0 16 km

Prognozējamās iedzīvotāju skaita pārmaiņas Latvijas pilsētās un pagastos 2020. g.

0 16 km

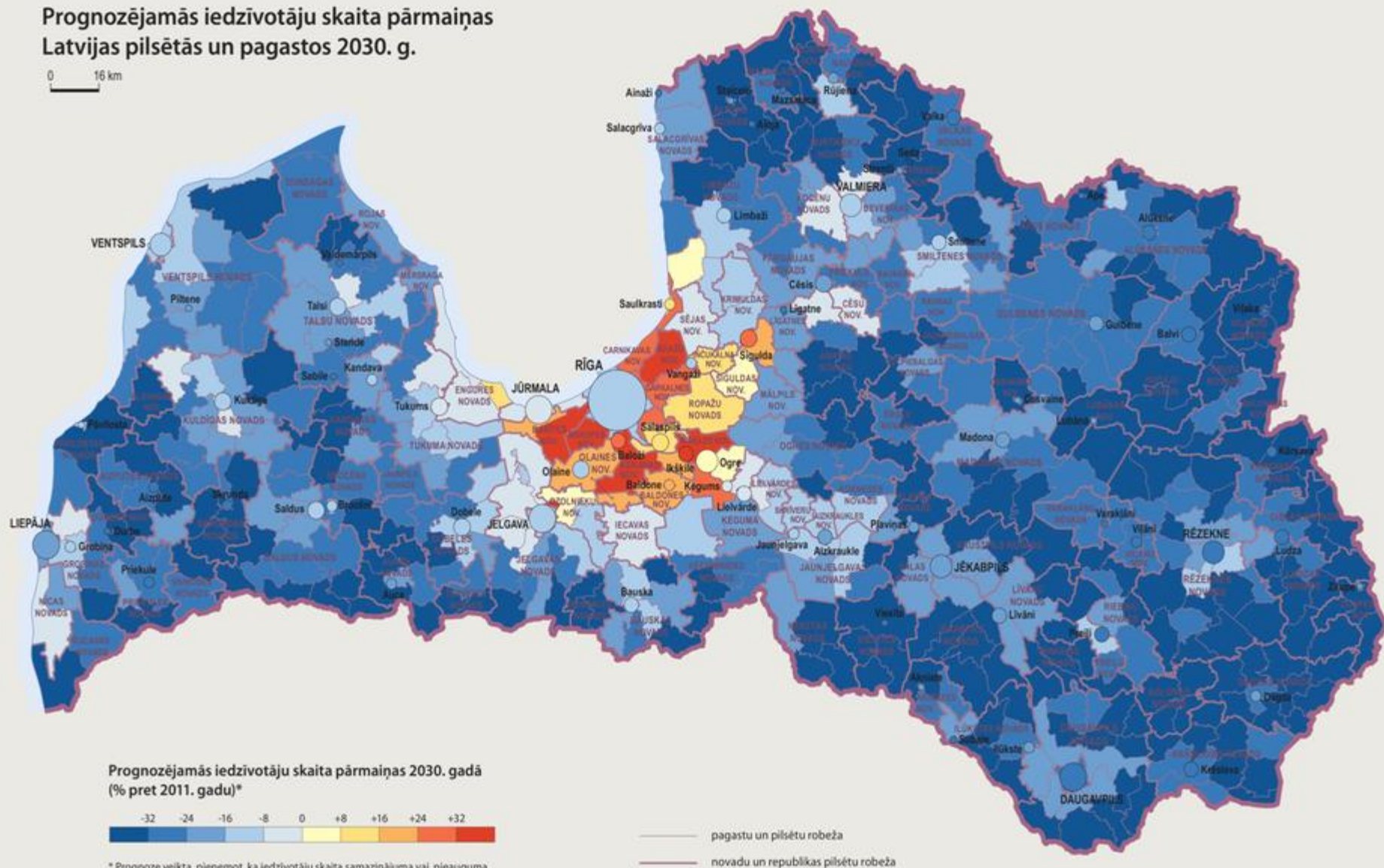

* Prognose veikta, pieņemot, ka iedzīvotāju skaita samazinājuma vai pieauguma vidējais temps konkrētajā pilsētā un pagastā būtiski neatšķirsies no šī rādītāja laika posmā starp 2000. un 2011. gada tautas skaitīšanām. Minētais periods aptver gan ekonomiskā uzplaukuma, gan lejupslīdes laiku, ietekmējot kā migrācijas, tā dzimstības svārstības valstī.

Prognozējamās iedzīvotāju skaita pārmaiņas Latvijas pilsētās un pagastos 2030. g.

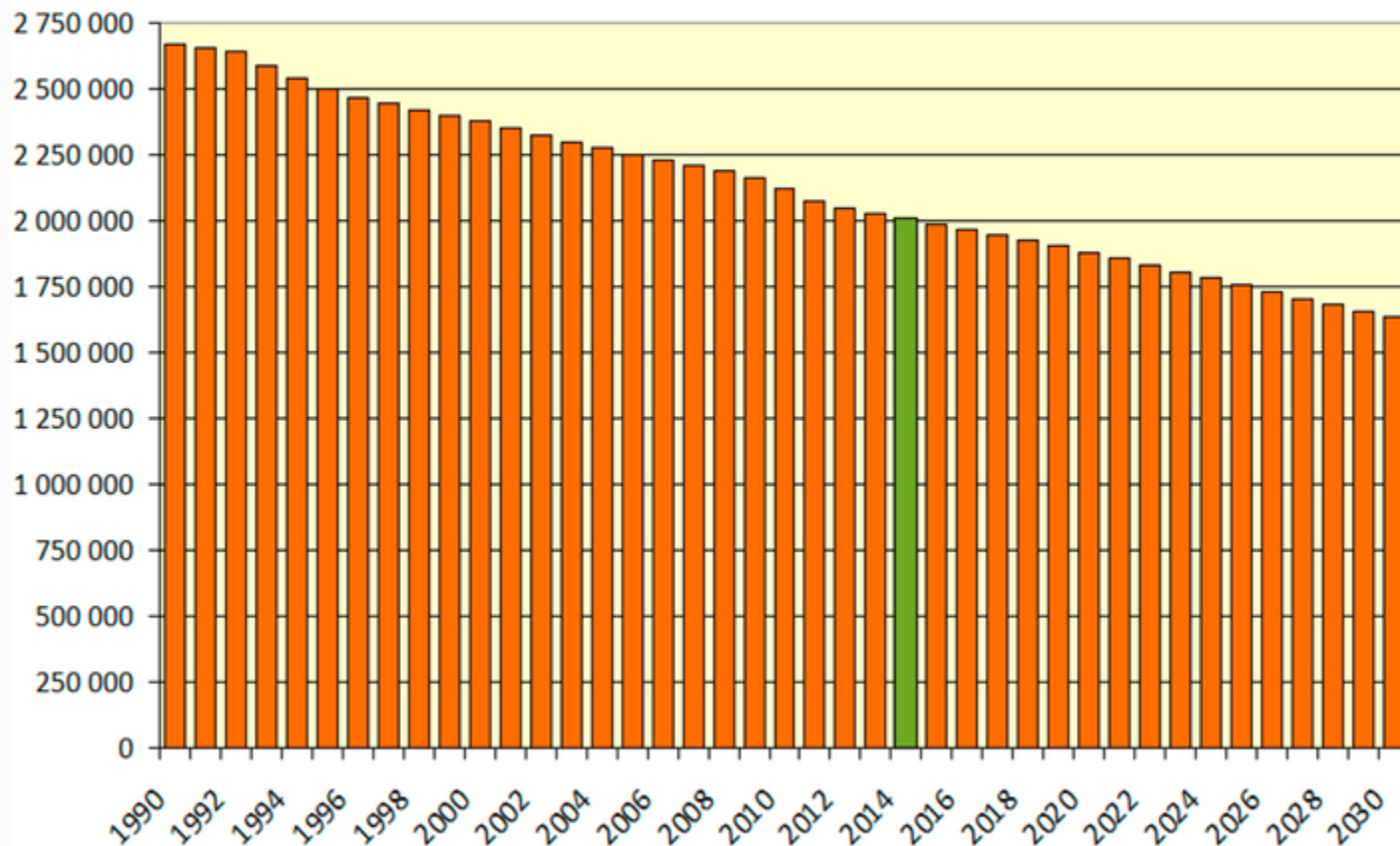
0 16 km

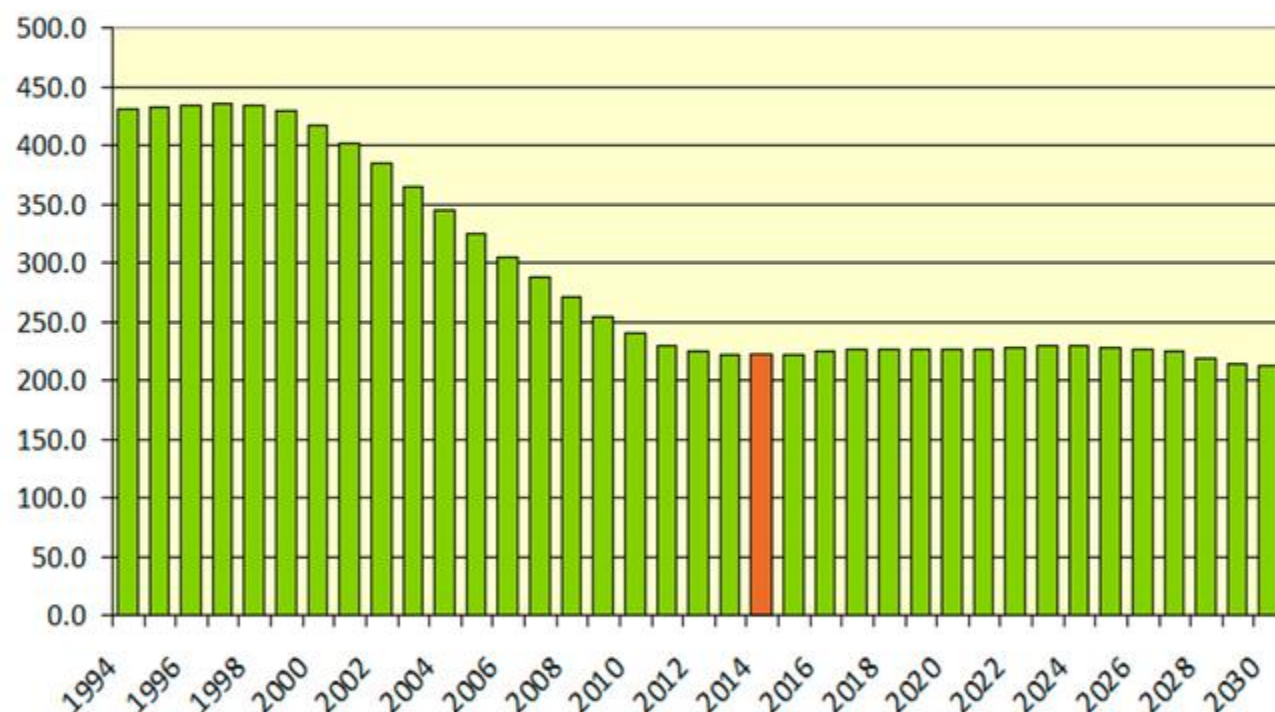
* Prognoze veikta, pieņemot, ka iedzīvotāju skaita samazinājuma vai pieauguma vidējais temps konkrētajā pilsētā un pagastā būtiski neatšķirsies no šī rādītāja laika posmā starp 2000. un 2011. gada tautas skaitīšanām. Minētais periods aptver gan ekonomiskā uzplaukuma, gan lejupslides laiku, ietekmējot kā migrācijas, tā dzimstības svārstības valstī.

Latvijas iedzīvotāju skaita dinamika kopš 1990. gada un prognoze līdz 2030. gadam

Skolas vecuma bērnu (7–18 gadi) skaita dinamika kopš 1994. gada un prognoze līdz 2030. gadam, tūkstošos.

Atsevišķi fakti par demogrāfisko situāciju Latvijā

Latvijas iedzīvotāju skaits laika posmā no 2000.-2014.gadam ir samazinājies par 380 tūkstošiem (par 16%). Tāda apmēra samazinājums ir lielākais kopš Latvijas neatkarības atjaunošanas.

Gandrīz divas trešdaļas no iedzīvotāju skaita samazinājuma saistīta ar negatīvo migrācijas saldo, un tas būs noteicošais faktors, kas ietekmēs turpmāko iedzīvotāju skaita samazināšanos Latvijā, līdz brīdim, kamēr Latvija nerasniegs Eiropas vidējo labklājības līmeni (2013.g. tas bija tikai 64% līmenī no Eiropas vidējā).

Ja netiks panākts būtisks progress Latvijas ekonomiskajā izaugsmē, līdz 2030. gadam iedzīvotāju skaits varētu sarukt vēl par 20%.

Nelabvēlīgo demogrāfisko procesu ietekmē, gaidāms veco ļaužu īpatsvara pieaugums no tagadējiem 19% uz 25% 2030. gadā, kas palielinās darbspējas vecumu pārsniegušo iedzīvotāju demogrāfisko slodzi 1,5 reizes.

Skolas vecuma bērnu īpatsvars kopš 2000. gada samazinājies gandrīz divas reizes (-47%), minimumu sasniedzot 2013. gadā, un sagaidāms, ka līdz 2024. gadam tas nedaudz palielināsies (par 3%), tomēr tad atkal lēnām samazināsies (2030.g. - 4% zem šī brīža līmeņa).

Lai arī var uzskatīt, ka skolas vecuma bērnu skaits ir nostabilizējies, migrācijas rezultātā ārpus Rīgas aglomerācijas tas turpinās samazināties.

Tāpat kā citur Eiropā, arī Latvijā turpinās iedzīvotāju koncentrācija ap lielpilsētām (Rīgu), iedzīvotāju skaitam pieaugot vienīgi Pierīgas pagastos un pilsētās.

Rīgas aglomerācijas kodolā 2011. gadā dzīvoja 41,7% valsts iedzīvotāju, un, neraugoties uz strauju iedzīvotāju skaita samazināšanos pašā Rīgas pilsētā (-14%), salīdzinot ar 2000.gadu tās urbanizētā areāla iedzīvotāju īpatsvars Latvijā palielinājies par 2%.

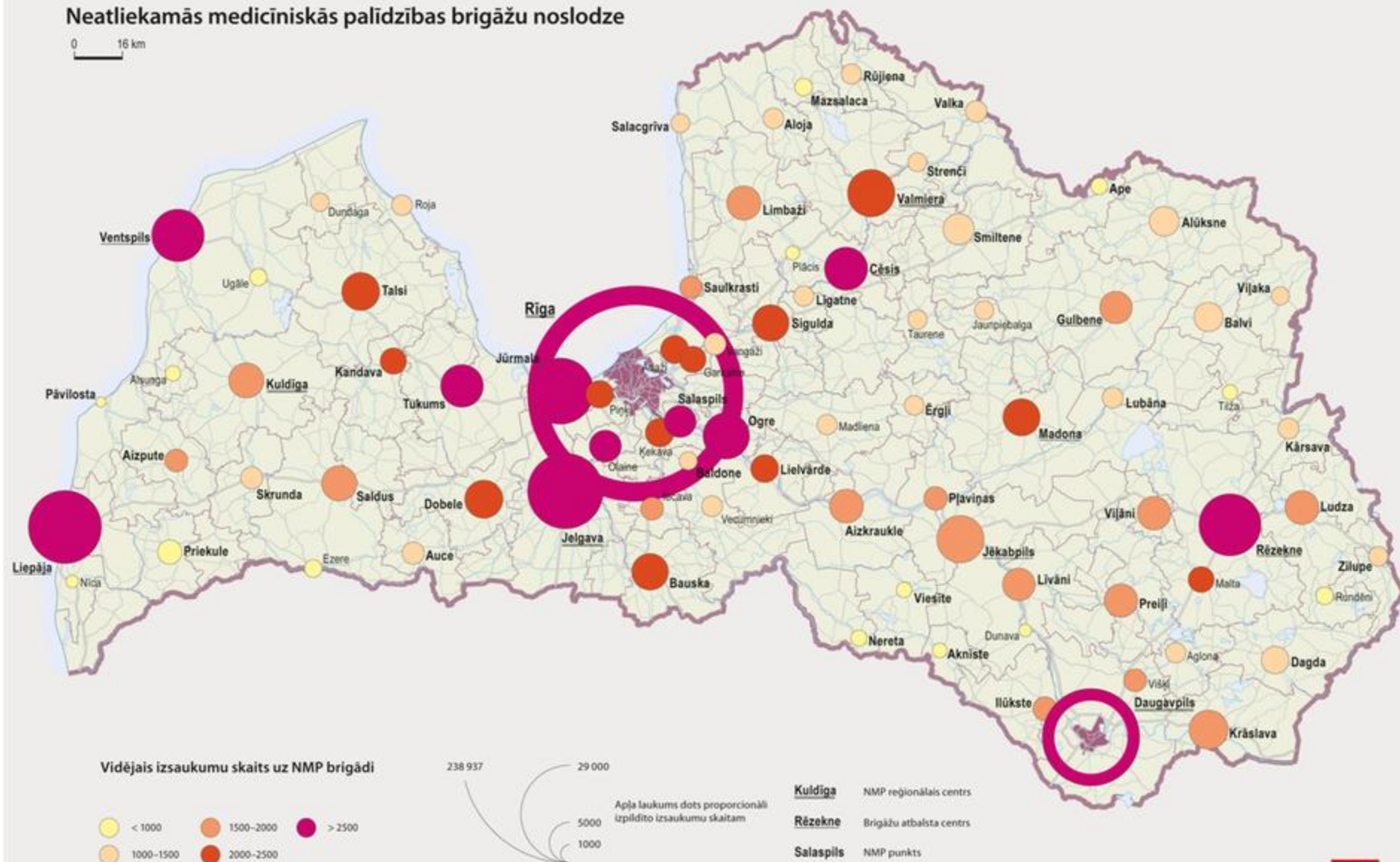
1211 blīvi apdzīvotās vietas ar vairāk kā 50 iedzīvotājiem kopā aizņēma tikai 3,5% Latvijas platības, bet tajās dzīvoja 87,6% valsts iedzīvotāju, ar vidējo apdzīvotības blīvumu 799 cilvēki uz kvadrātkilometru.

Ārpus centriem (pārsvarā viensētās) dzīvo 12,3% Latvijas iedzīvotāju, un vidējais apdzīvotības blīvums 96,5 procentos valsts teritorijas 2011. gadā bija tikai 4 cilvēki uz kvadrātkilometru.

Visstraujākais relatīvais iedzīvotāju skaita samazinājums kopš 2000. gada (-25,8%) vērojams Latgales reģionā.

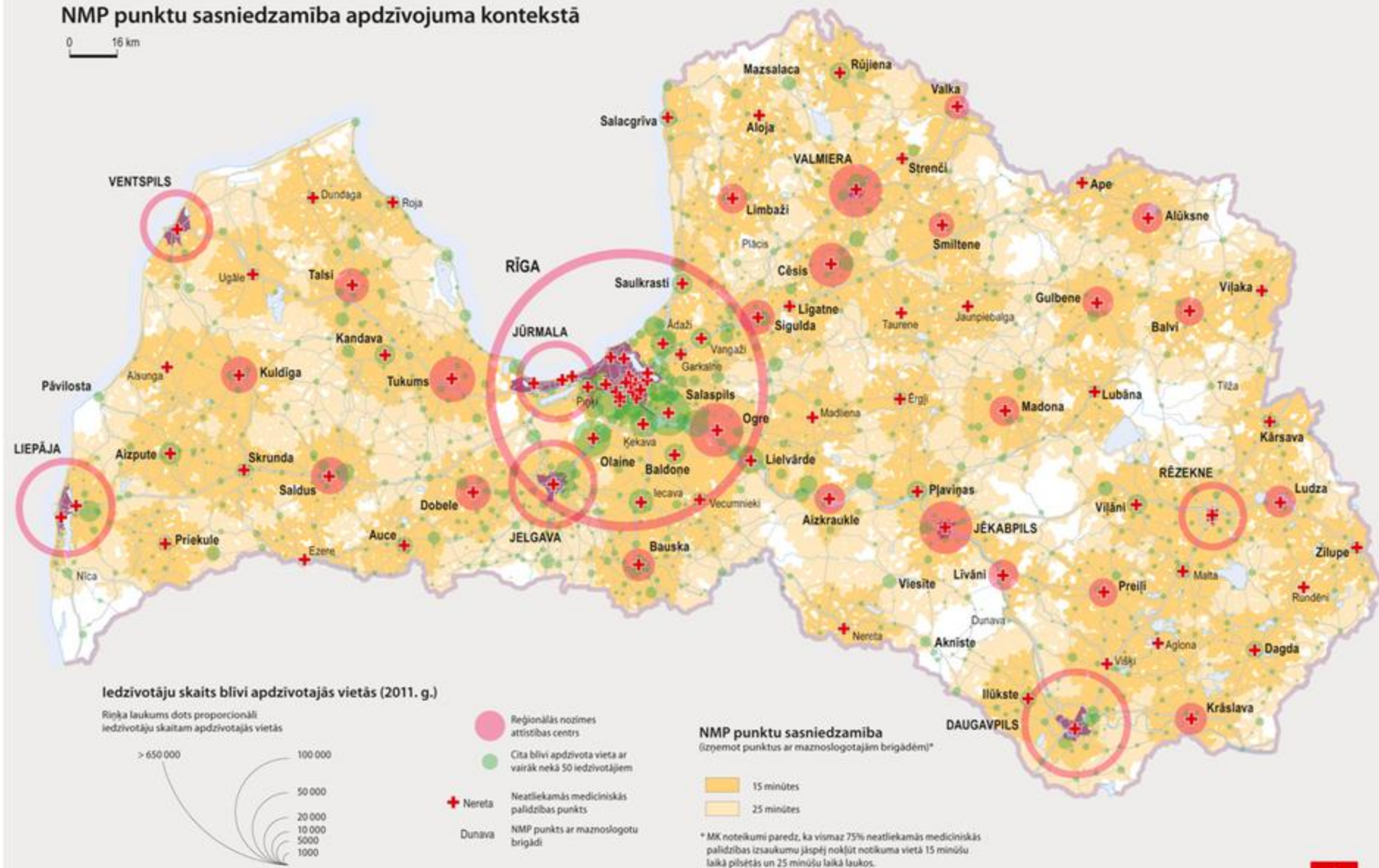
Neatliekamās medicīniskās palīdzības brigāžu noslodze

0 16 km

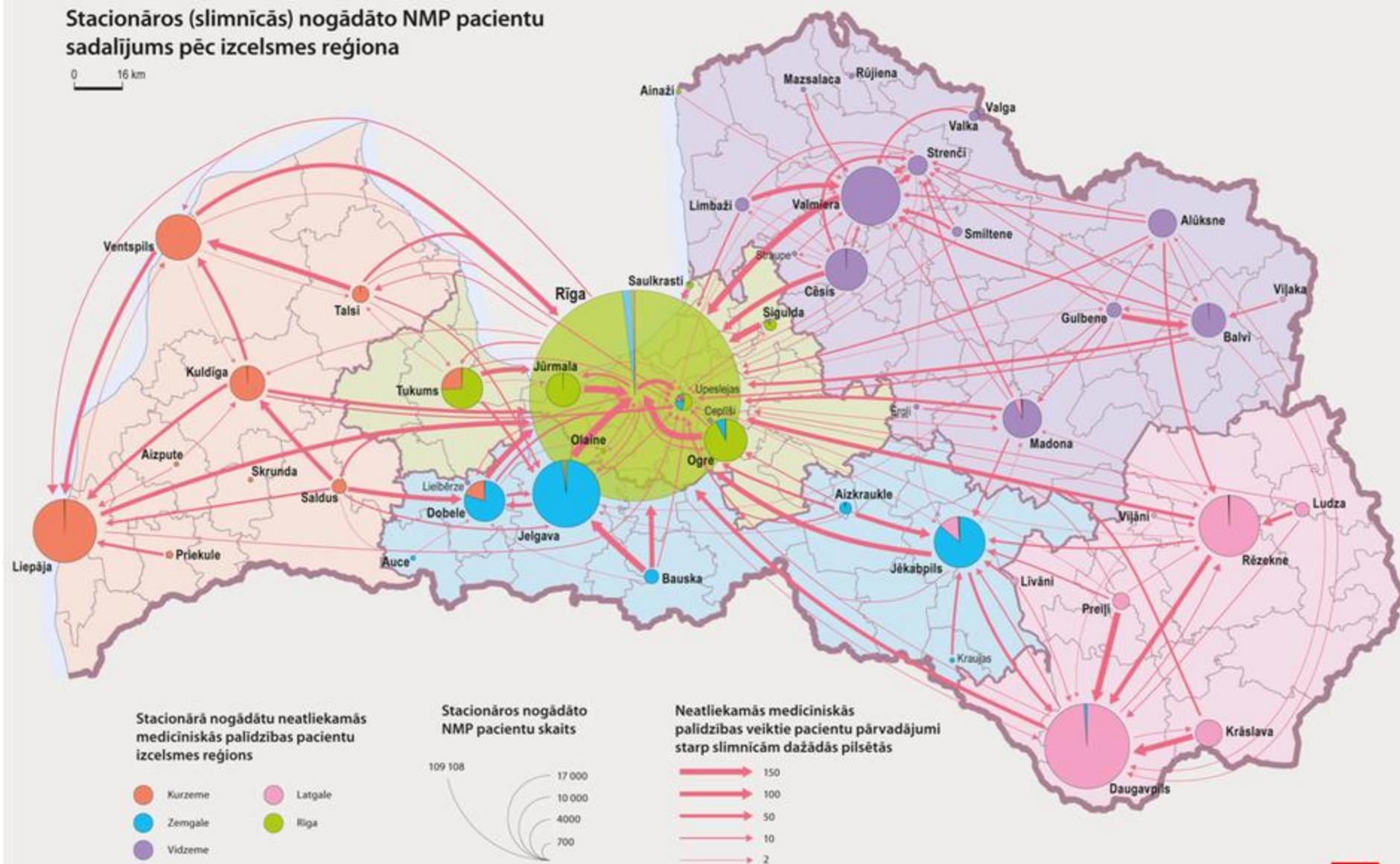
NMP punktu sasniedzamība apdzīvojuma kontekstā

0 16 km

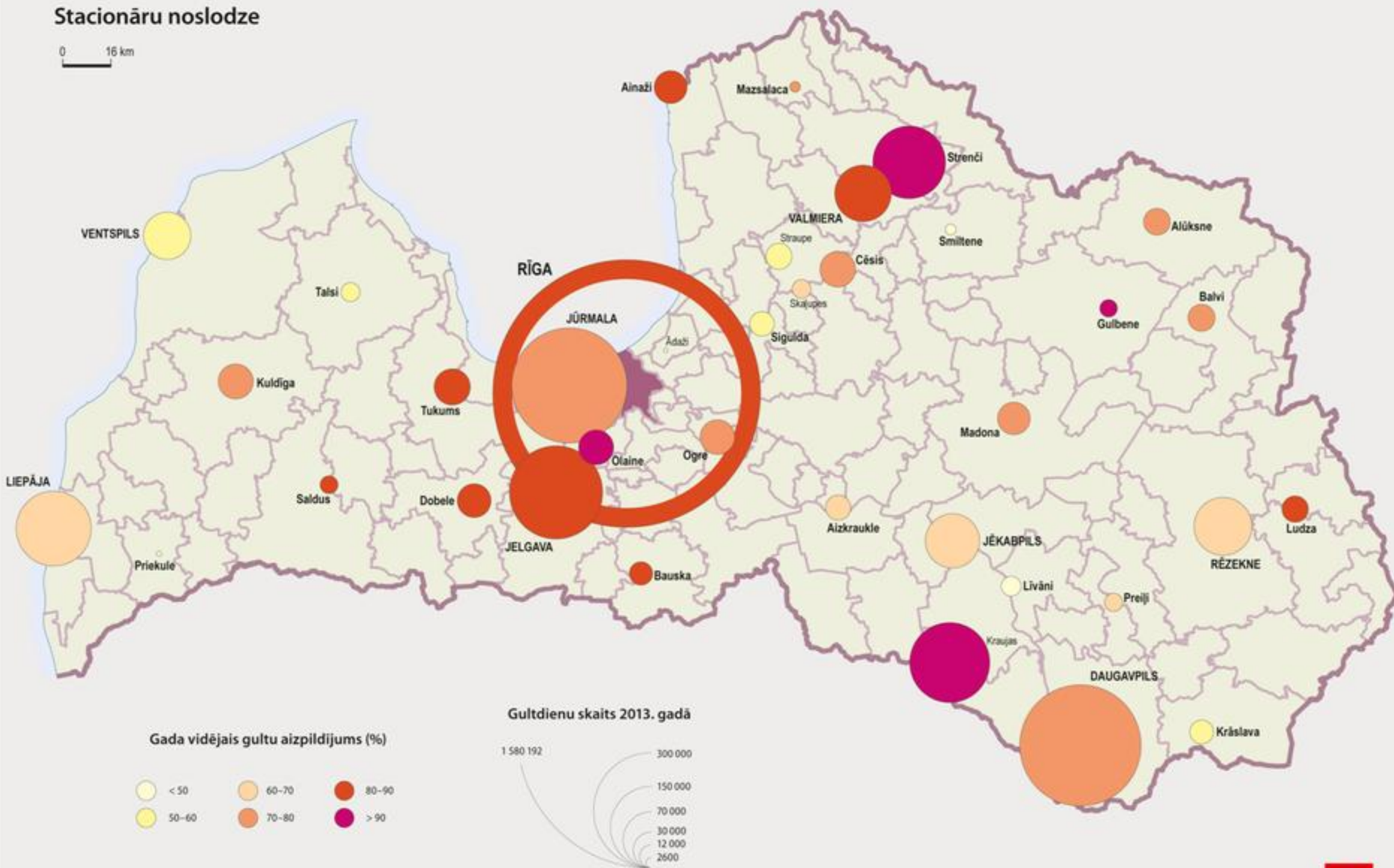
Stacionāros (slimnīcās) nogādāto NMP pacientu sadalījums pēc izcelsmes reģiona

0 16 km

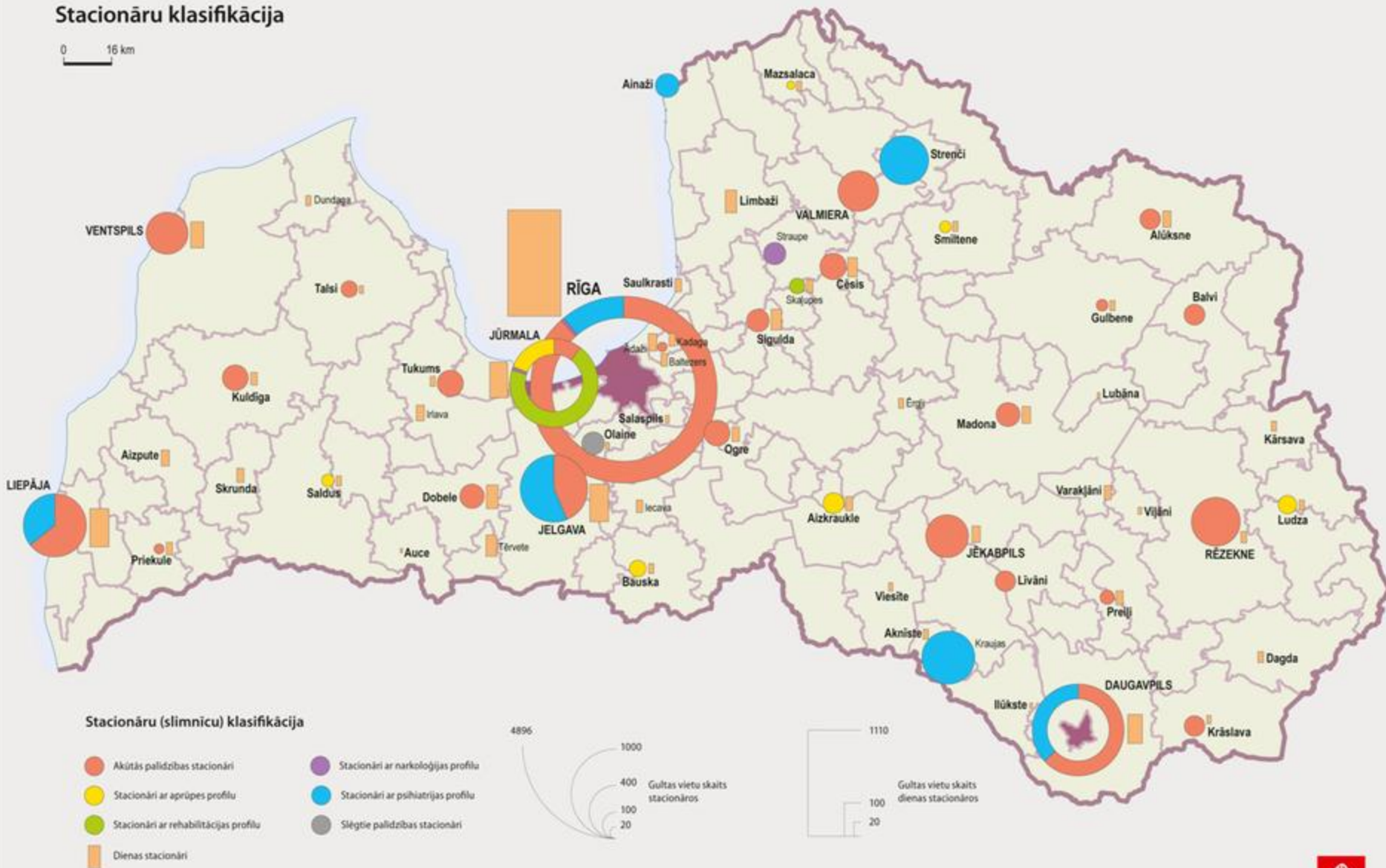
Stacionāru noslodze

0 16 km

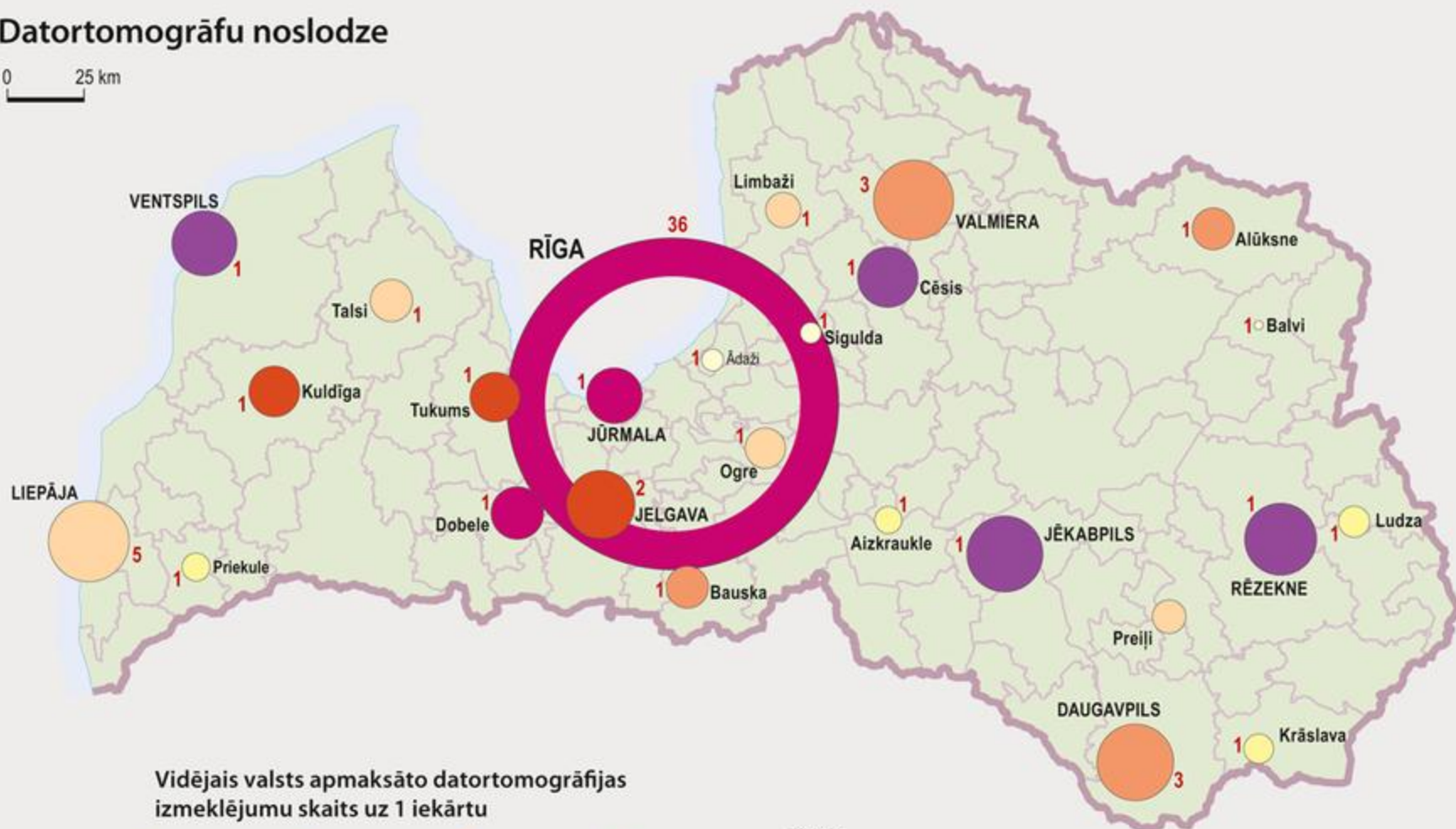
Stacionāru klasifikācija

0 16 km

Datortomogrāfu noslodze

0 25 km

197 947

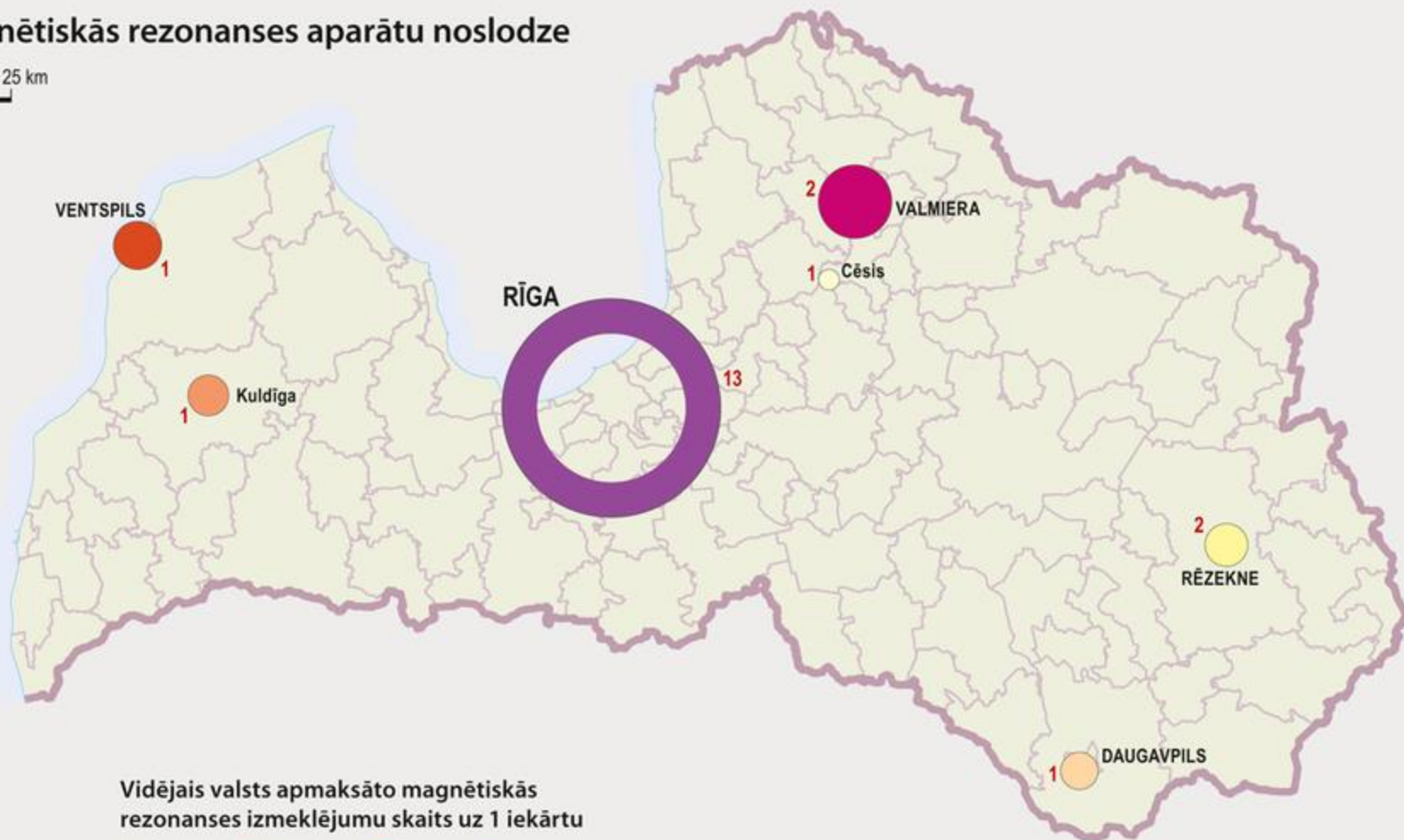
10 000
5 000
2 000

Apļa laukums dots proporcionāli datortomogrāfisko izmeklējumu skaitam

Magnētiskās rezonanses aparātu noslodze

0 25 km

Vidējais valsts apmaksāto magnētiskās rezonanses izmeklējumu skaits uz 1 iekārtu

Ar skaitli norādīts magnētiskās rezonanses aparātu skaits apdzīvotajā vietā

48 909

5000
2000
500

Apļa laukums dots proporcionāli magnētiskās rezonanses izmeklējumu skaitam

Daži secinājumi par veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību un atbilstību apdzīvojumam

Veselības tīkls Latvijā atsevišķos līmeņos ir blīvāks kā tas būtu nepieciešams atbilstoši esošajam apdzīvojumam. Tikai 5% aptaujāto iedzīvotāju attālumu minējuši kā galveno iemeslu medicīnas pakalpojumu nepieejamībai, atbildēs dominējot augstajiem līdzmaksājumiem un pakalpojumu nepieejamībai garo rindu dēļ.

Esošais dokumentu regulējums nav spējis atrisināt ģimenes ārstu nevienmērīgās noslodzes problēmu un pilnā mērā realizēt racionālu esošā ārstu potenciāla pielietojumu.

Par dārgās medicīniskās aparatūras iegādes lietderību un izvietojanu vietās, kur pieejami kvalificētākie speciālisti un ir atbilstošs pakalpojumu pieprasījums netiek veikta efektīva kontrole.

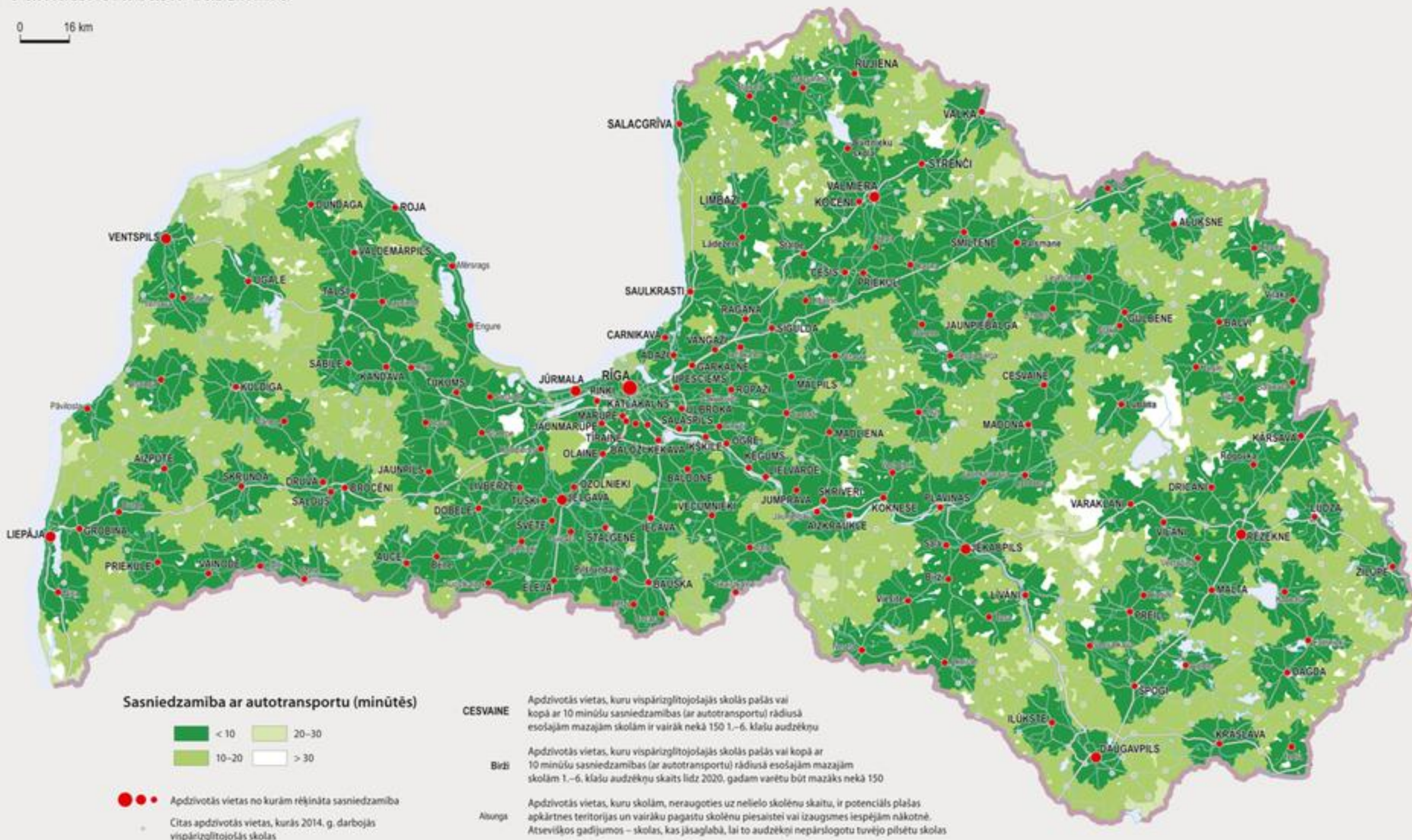
e-Medicīnas ieviešanai būtu ievērojama loma veselības pakalpojumu pieejamības uzlabošanā, īpaši nomaļajos Latvijas reģionos.

Latvijas veselības sistēmā ir pietiekami daudz pasaules līmeņa speciālistu, mūsdienīgas medicīniskās aparatūras un jau renovētu slimnīcu, lai, veicot sistēmiskus uzlabojumus nozarē, pat pie neliela finansējuma pieauguma, panāktu ievērojamu kāpumu veselības pakalpojumu kvalitātē un pieejamībā.

Gaidāmais veco ļaužu skaita pieaugums pret darbspējas vecuma iedzīvotājiem (1,5 reizes līdz 2030.g.), ko sekmēs vidējā mūža ilguma pieaugums un zemā dzimstība, turpmākajās desmitgadēs būs lielākais izaicinājums veselības un sociālās aprūpes nozarēm Latvijā.

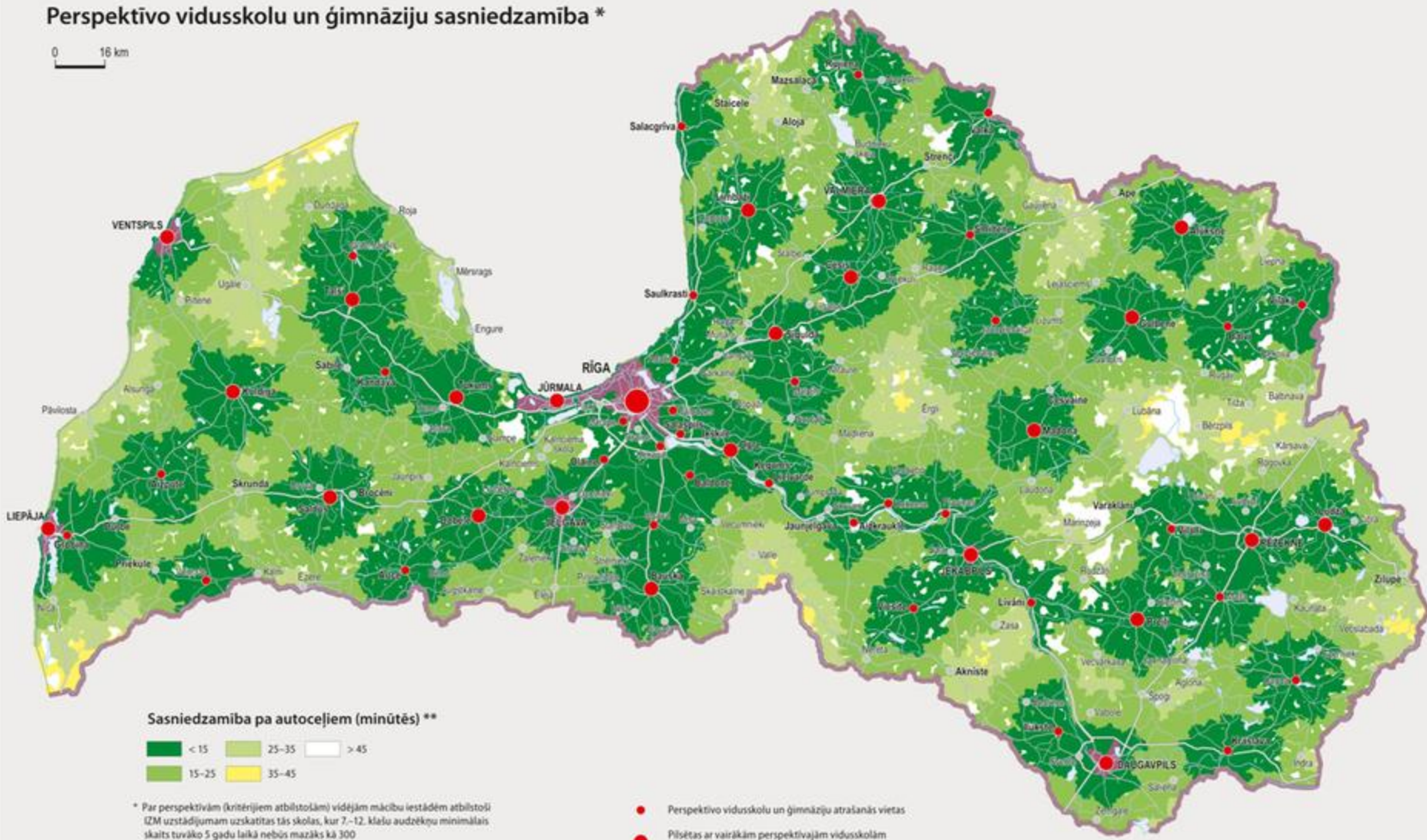
Pamatskolu sasniedzamība

0 16 km

Perspektīvo vidusskolu un ģimnāziju sasniedzamība *

0 16 km

* Par perspektīvām (kritērijiem atbilstoši) vidējām mācību iestādēm atbilstoši IZM uzstādījumam uzskatītas tās skolas, kur 7.-12. klašu audzēkņu minimālais skaits tuvāko 5 gadu laikā nebūs mazāks kā 300

** Sasniedzamība, braucot ar automašīnu, aprēķināta ar datorprogrammu, tai izvēloties optimālo maršrutu, ņemot vērā ceļu stāvokli un attālumu līdz galamērķim

● Perspektīvo vidusskolu un ģimnāziju atrašanās vietas

● Pilsētas ar vairākām perspektīvajām vidusskolām vai ģimnāzijām

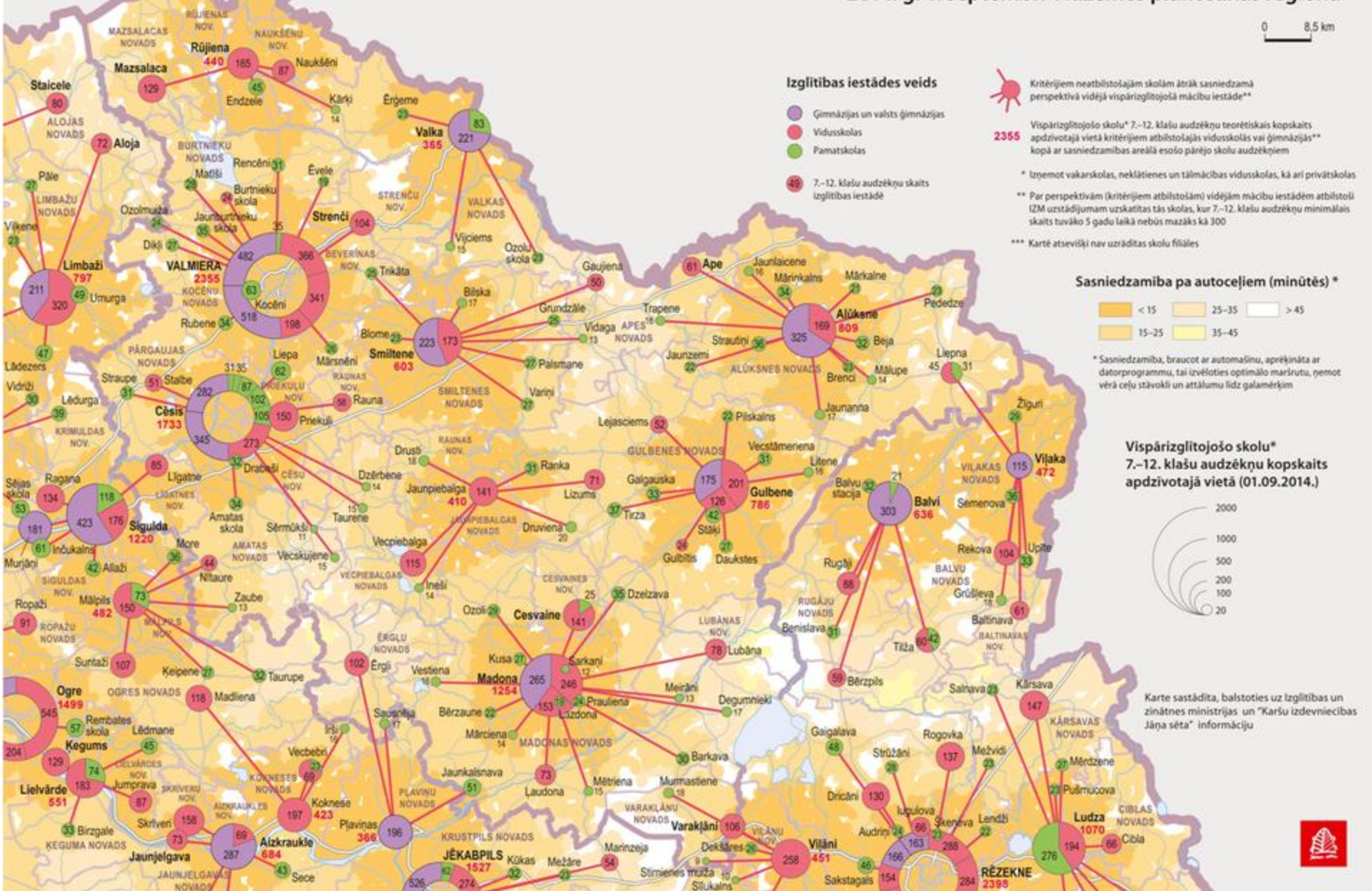
7.–12. klašu audzēkņu skaits vispārīgglītojošās skolās ārpus Rīgas

0 16 km

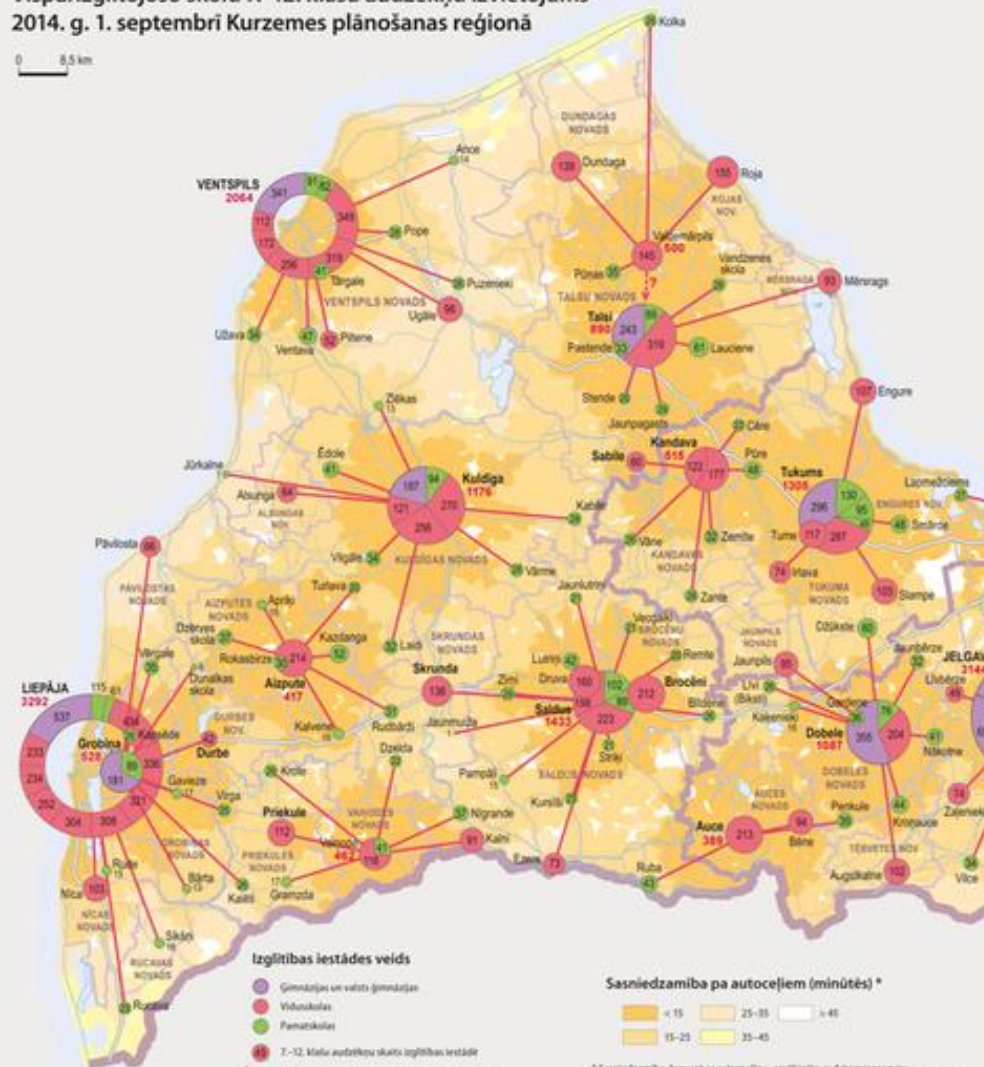
Vispārīzglītojošo skolu 7.-12. klašu audzēkņu izvietojums 2014. g. 1. septembrī Vidzemes plānošanas reģionā

0 8,5 km

Vispārīzglītojošo skolu 7.–12. klašu audzēkņu izvietojums 2014. g. 1. septembrī Kurzemes plānošanas reģionā

0 8,5 km

Vispārīzglītojošo skolu*
7.–12. klašu audzēkņu kopskaits
apdzīvotajā vietā (01.09.2014.)

2355
Vispārīzglītojošo skolu* 7.–12. klašu audzēkņu teoretiskais
kopskaits apdzīvotajā vietā krāsojums atbilstoši
vidusskolas vai ģimnāzijas** kopai ar sasniedzamības
arēķa rēķina pārējo skolu audzēkņiem

* Izmanto vakarskolas, neklāstītes un tālmācības vidusskolas, kā arī privātskolas

** Par perspektīvam dotiņiem atbilstošām vidējām mācību iestādēm atbilstošā
IZM uzskaitījumam uzskaitītas šīs skolas, kur 7.–12. klašu audzēkņu minimālā
skaita novērtē 5 gadu laikā nebūs mazāks kā 300

*** Atsevišķi gadījumi, kurā kā perspektīvas attīstītas vidusskolas, kurās teoretiskā
ir iespējams pieņemt vairāk nekā 300 audzēkņus, tomēr apdzīvotās vietas potenciāls
ir diskutabls. Piemēram, Valdemārpils bija turāk saimnieciskā alternatīva industriāli-
mācību no Dundagas un Rojas, tomēr Rojas skolu (ar darbinātību skolu veicināšanu)
ir ievērojami vairāk. Rojas perspektīvā ir iespējams ieviest tā saimnieciskā novietojums. Tā būtu
arī sasniedzama no Kokles un Mērsragu, tomēr skolu skaita tā un tā būtu nepie-
ņemams, ja Valdemārpilī un Dundagā ieviestu alternatīvu šādā gadījumā būtu tāls, kur
ar izglītības pakalpojumi ir daudzveidīgāki un darbinātību vairāk. Konkrēti gadījuma
Valdemārpilī piedāvāta, lai rosinātu diskusiju par šādu vidusskolu attīstības ieviešanu.

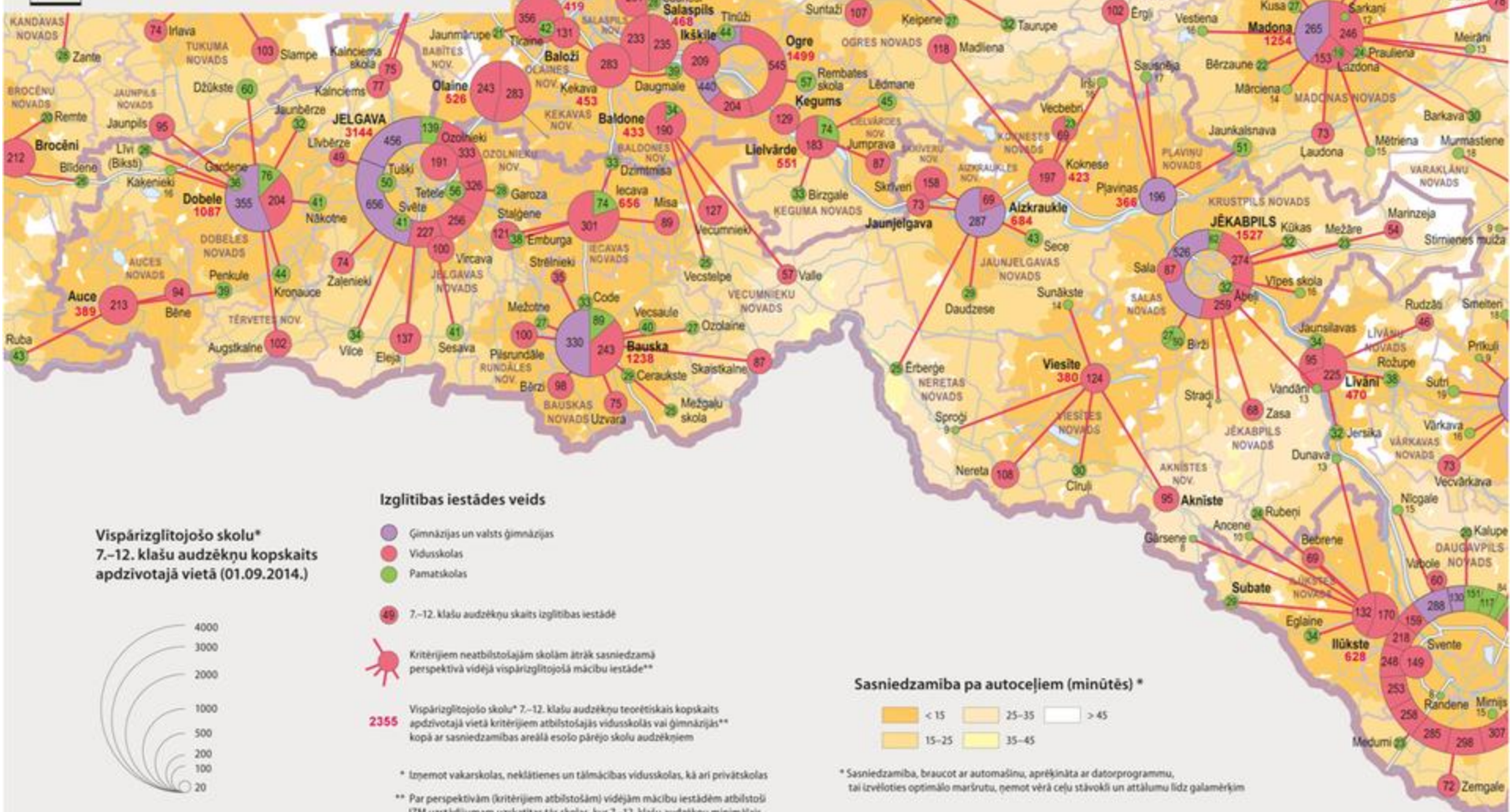
**** Karte atbilstoši nē uzskaites skolu filiāles

Karte sastādīta, balstoties uz izglītības un
zinātnes ministrijas un "Karlu izstrādniecības
Jāņa Sēta" informāciju

Vispārīzglītojošo skolu 7.–12. klašu audzēkņu izvietojums 2014. g. 1. septembrī Zemgales plānošanas reģionā

0 8,5 km

* Izmērot vakarskolas, neklātienēs un tālmācības vidusskolas, kā arī privātskolas

** Par perspektīvām (kritērijiem atbilstošām) vidējām mācību iestādēm atbilstoši IZM uzstādījumam uzskatītas tās skolas, kur 7.–12. klašu audzēkņu minimālais skaits tuvāko 5 gadu laikā nebūs mazāks kā 300

*** Kartē atsevišķi nav uzrādītas skolu filiāles

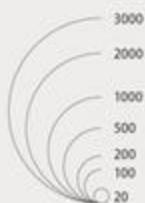
* Sasniedzamība, braucot ar automašīnu, aprēķināta ar datorprogrammu, tai izvēloties optimālo maršrutu, ņemot vērā ceļu stāvokli un attālumu līdz galamērķim

Vispārīzglītojošo skolu 7.–12. klašu audzēkņu izvietojums 2014. g. 1. septembrī Pierīgas reģionā

0 8,5 km

Vispārīzglītojošo skolu*
7.–12. klašu audzēkņu kopskaits
apdzīvotajā vietā (01.09.2014.)

Izglītības iestādes veids

- Gimnāzijas un valsts ģimnāzijas
- Vidusskolas
- Pamatskolas

49 7.–12. klašu audzēkņu skaits izglītības iestādē

2355 Vispārīzglītojošo skolu* 7.–12. klašu audzēkņu teorētiskais kopskaits apdzīvotajā vietā kritērijiem atbilstošajās vidusskolās vai ģimnāzijās** kopā ar sasniedzamības areālā esošo pārējo skolu audzēkņiem

* Izmērot vakarskolas, neklātienes un tālmācības vidusskolas, kā arī privātskolas

** Par perspektīvām (kritērijiem atbilstošām) vidējām mācību iestādēm atbilstoši IZM uzstādījumam uzskatītas tās skolas, kur 7.–12. klašu audzēkņu minimālais skaits tuvāko 5 gadu laikā nebūs mazāks kā 300

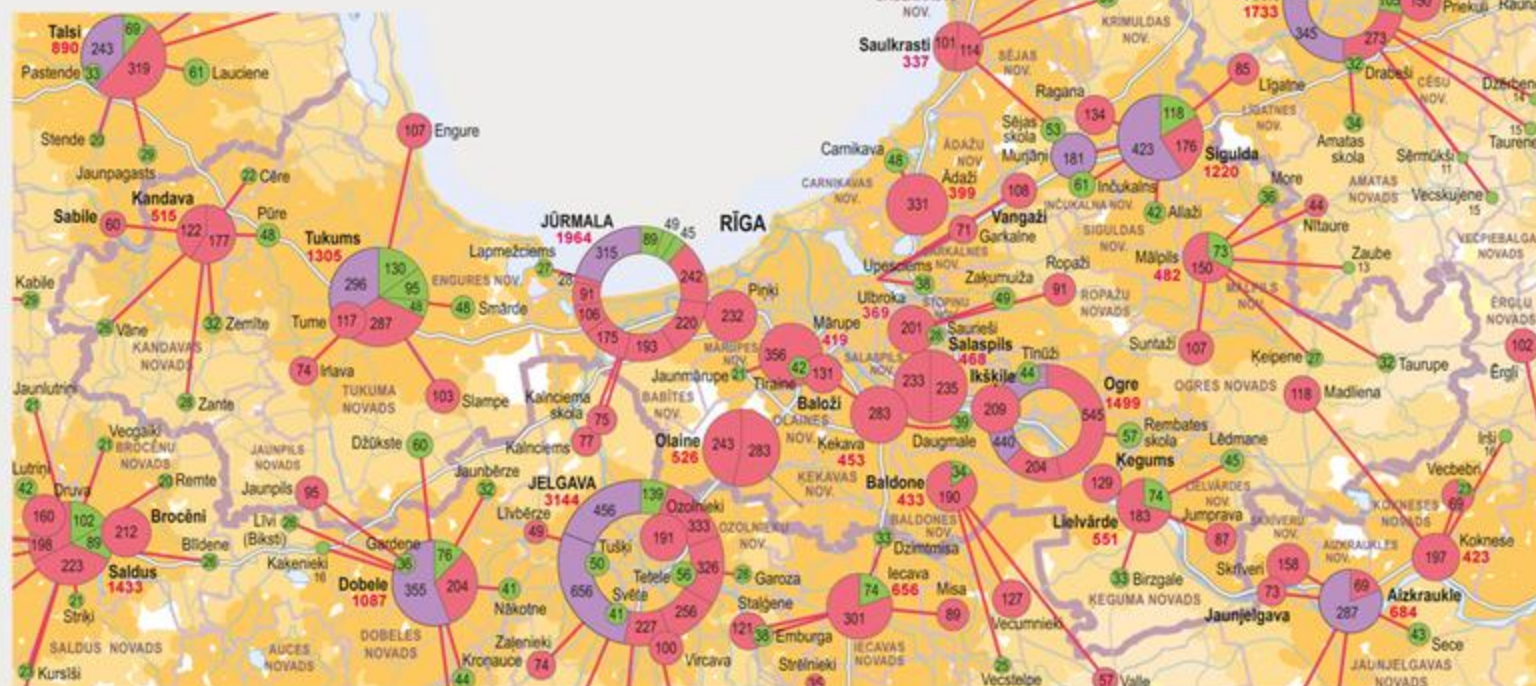
*** Kartē atsevišķi nav uzrādītas skolu filiāles

Sasniedzamība pa autoceļiem (minūtēs)*

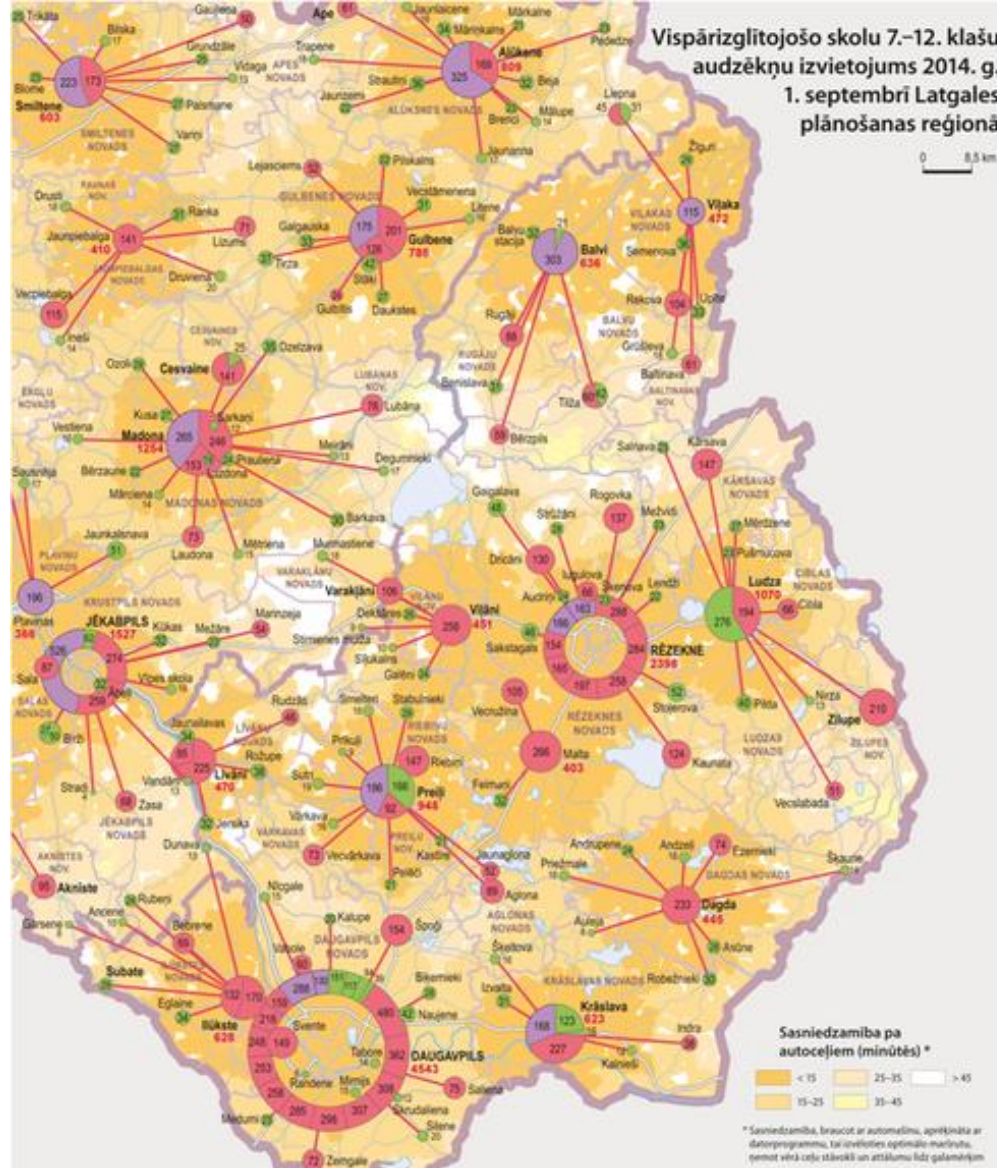
* Sasniedzamība, braucot ar automašīnu, aprēķināta ar datorprogrammu, tai izvēloties optimālo maršrutu, ņemot vērā ceļu stāvokli un attālumu līdz galamērķim

Karte sastādīta, balstoties uz Izglītības un zinātnes ministrijas un "Kartu izdevniecības Jāņa sēta" informāciju

Vispārīglītojošo skolu 7.-12. klašu audzēkņu izvietojums 2014. g. 1. septembrī Latgales plānošanas reģionā

0 8,5 km

Sasniedzamība pa
autoceļiem (minūtes) *

* Sasniedzamība, braucot ar automobili, aprēķināta ar datorprogrammu, tai ieviestas optimālo maršrūtu, ņemot vērā ceļu stāvokli un attālumu līdz galamērķim

Vispārīglītojošo skolu*
7.-12. klašu audzēkņu kopskaits
apdzīvotajā vietā (01.09.2014.)

Izglītības iestādes veids

- Gimnāzijas un valsts ģimnāzijas
- Vidusskolas
- Pamatskolas
- 7.-12. klašu audzēkņu skaits izglītības iestādē
- Kritērijiem neatbilstošajām skolām ir tikai sasniedzamā perspektīvā vidējā vispārīglītojošā mācību iestādē**

2356 Vispārīglītojošo skolu* 7.-12. klašu audzēkņu teorētiskais kopskaits apdzīvotajā vietā kritērijiem atbilstošajās vidusskolās vai ģimnāzijās*** kopā ar sasniedzamības areālā esošo pārtiņu skolu audzēkņiem

* Ņemot vērā vakancijas, nekārtēties un tālmācības vidusskolas, kā arī privātskolas

** Par perspektīvām (kritērijiem atbilstošām) vidējām mācību iestādēm atbilstotī LTM uzstādījumam uzskatās tās skolas, kur 7.-12. klašu audzēkņu minimālais skaits tuvāko 5 gadu laikā nebūs mazāks kā 300

*** Kartē atzīmēti nav uzskaitīti skolu filiāles

Daži secinājumi par izglītības pakalpojumu tīklu

Aizkavējušās skolu un augstskolu tīkla reformas traucē risināt samilzušās problēmas izglītības nozarē – celt izglītības kvalitāti un konkurētspēju starptautiskā līmenī, vienlaikus pedagogiem nodrošinot adekvātu atalgojumu.

Veismīgā skolu tīkla reformas īstenošanā būtiska loma būs aktīvai komunikācijai ar sabiedrību, viegli uztveramā veidā, sniedzot vispusīgu un objektīvu informāciju, kas skaidro reformas nepieciešamību un ieguvumus, ko tā sniegs sabiedrībai.

Pašvaldībām pieņemt nepopulārus lēmumus skolu tīkla reorganizācijā palīdzētu IZM stingri uzstādījumi par audzēkņu minimālo skaitu valsts un pašvaldību finansētajās mācību klasēs un izglītības iestādēs.

Sadrumstalotais finansēšanas mehānisms izglītības sistēmā traucē precīzi aprēķināt viena audzēkņa uzturēšanas izmaksas konkrētajā izglītības iestādē, tādējādi paverot ceļu manipulācijām un neracionālam nodokļu maksātāju naudas izlietojumam.

Pašvaldību atšķirīgās intereses bieži ir šķērslis racionālu, valsts interesēm pakārtotu stratēģisku lēmumu pieņemšanā saistībā ar reformām skolu tīklā. Reformas veiksmīgai īstenošanai nepieciešama VARAM un IZM aktīvāka līdzdalība.

Galvenais iemesls Latvijas augstākās izglītības sistēmas starptautiskās konkurētspējas zemajā līmenī ir resursu (gan intelektuālo, gan materiālo) sadrumstalotība. Tik nelielā valstī kā Latvija esošās 61 augstskolas vietā atbilstoši starptautiskajai praksei produktīvi varētu darboties vien dažas.

Vispārizglītojošo skolu tīkla optimizācijas nepieciešamības galvenie argumenti

Kopš 20. gs. 90. gadu vidus skolas vecuma bērnu skaits Latvijā ir samazinājies gandrīz divkārt – no 433 tūkstošiem 1995. gadā līdz 222 tūkstošiem 2014. gadā. Tā rezultātā no skolu ēku projektētās kapacitātes 50% un zemāks aizpildījums ir ikdienas parādība valstī, arī lielpilsētu, īpaši mazākumtautību skolās.

Skolu nevienmērīgās noslodzes dēļ – gandrīz pusē (48%) skolu mācās tikai 14% visu audzēkņu – nenodrošina izglītības finansējuma racionālu izlietojumu, jo ir augstākas telpu uzturēšanas un personāla izmaksas uz vienu audzēkni.

Netiek veicināts pedagogu potenciāla racionāls izmantojums – vidējā slodze uz vienu pedagogu Latvijā ir trīskārt zemāka nekā Eiropā vidēji, attiecīgi 6 un 15 skolēni uz vienu pedagoga slodzi.

Esošais skolu tīkls ir galvenais iemesls nevienmērīgam skolotāju noslogojumam un no tā izrietošajam neadekvāti zemajam skolotāju atalgojumam.

Apgrūtināta mūsdienīga mācību procesa organizācija skolās ar nelielu skolēnu skaitu – neatmaksājas iegādāties modernu aprīkojumu un piesaistīt augstākas kvalifikācijas pedagogus.

Zemā konkurence mācību procesā audzēkņu starpā neveicina sacensības garu mazajās skolās

Esošais skolu tīkls mazo skolu audzēkņiem nenodrošina plašu piedāvājuma klāstu interešu un profesionālās ievirzes izglītības jomā.

Kvalitatīvs izglītības process jānodrošina tur, kur skolēnu vecākiem ir iespēja atrast darbu. Līdz šim piekoptā politika par katru cenu saglabāt skolas vietās, kur lielākie darba devēji ir pašvaldības un citas valsts struktūras, nav pasargājusi no iedzīvotāju aizplūšanas uz perspektīvākiem reģioniem vai ārzemēm. Daudzos gadījumos skolas esamība bezdarba skartajos reģionos ir bijis iemesls bērnu atstāšanai vecmāmiņu vai citu radu uzraudzībā. Skolēnu vecāku ilgstoša uzturēšanās vietās, kur iespējams veidot karjeru, nepietiekamās uzmanības dēļ bieži nelabvēlīgi ietekmē bērnu psihi.

Ja skolēnu skolā ir tik, cik iespējams sasēdināt vienā autobusā, tad skolas turpmākai uzturēšanai, izņemot atsevišķus gadījumus ar īpašu specializāciju, par valsts vai pašvaldības līdzekļiem nav pamata, jo autobusa uzturēšana vienmēr izmaksās lētāk, turklāt daļā gadījumu tie jau tagad ir iegādāti un jau pilda skolēnu transporta funkciju. Vēl jo vairāk, ja nokļūšanas ilgums no esošās skolas līdz perspektīvajai vairākumā gadījumu nepārsniedz 15–25 minūtes. Šis fakts kļiedē mītu par “graujošo” ietekmi, kādu uz skolu pieejamību varētu atstāt skolu tīkla optimizācija.

Paldies par uzmanību!

Jānis Turlajs
SIA Karšu izdevniecība Jāņa sēta
galvenais redaktors
Jānis.Turlajs@kartes.lv
Tālr. +371 67317540

